

4. POLICEJNÍ DIVIZE PANCÉŘOVÝCH GRANÁTNÍKŮ

Označení

1. října 1939	Polizei Division
10. února 1942	SS-Polizei Division
září 1943	4. SS-Polizei Panzergrenadier Division

Velitelé

Září 1940 Generalleutnant Konrad Hitschler; září-listopad 1940 SS-Gruppenführer Karl Pfeffer-Wildenbruch; listopad 1940-srpen 1941 SS-Gruppenführer Arthur Mülverstedt; srpen až prosinec 1941 SS-Obergruppenführer Walter Krüger; prosinec 1941-duben 1943 Generaloberst Alfred Wünnenberg; duben-červen 1943 SS-Brigadeführer Fritz Freitag; červen-srpen 1943 SS-Brigadeführer Fritz Schmedes; srpen-říjen 1943 SS-Brigadeführer Fritz Freitag; říjen 1943-duben 1944 SSOberführer Friedrich Bock; duben-květen 1944 SSBrigadeführer Jürgen Wagner; květen-červenec 1944 SS-Oberführer Friedrich Bock; červenec 1944 SS-Brigadeführer Herbert Ernst Vahl; červenec-srpen 1944 SS-Brigadeführer Karl Schümers; srpen 1944 SS-Oberführer Helmut Dörnder; srpen-listopad 1944 SS-Brigadeführer Fritz Schmedes; listopad 1944-březen 1945 SS-Standartenführer Walter Harzer; březen 1945 SS-Standartenführer Fritz Göhler; březen-květen 1945 SS-Standartenführer Walter Harzer.

Základní části (1944)

7. pluk pancéřových granatníků SS; 8. pluk pancéřových granatníků SS; 4. prapor stíhačů tanků SS; 4. prapor samohybných děl SS; 4. dělostřelecký pluk SS; 4. oddíl protiletectvé obrany SS; 4. prapor tankového průzkumu SS; 4. ženijní prapor SS.

Bojové nasazení

Policejní divize (Polizei Division) byla zformována v říjnu 1939 převelením přibližně 15 000 členů pořádkové policie (Ordnungspolizei) a přidělením armádního dělostřelectva a jednotek spojařů. Do jara 1940 prošla intenzivním výcvikem blízko Černého lesa (Schwarzwald) a během tohoto období také některé z jejích částí plnily povinnosti spojené s okupační službou v Polsku.

SS-Unterscharführer policejní divize. Povšimněte si policejní čepice a límcových výložek v armádním stylu. Jeho příslušnost k divizi je rozpoznatelná pouze podle viditelné části křídla rukávové orlice užívané jednotkami SS v pravém dolním rohu.

Zatímco všechny německé policejní síly přešly pod kontrolu SS, toto uskupení nebylo považováno za rovnocenné „pravým“ ozbrojeným divizím SS, což také odrážela kvalita jeho vybavení.

Divize se poprvé zapojila do bojů během útoku na Francii a Nizozemí v roce 1940. Zpočátku byla držena v rezervě v Porýní společně s armádní skupinou C a do akce nastoupila až 9. června, kdy překročila řeku Aisne. Bojovala v okolí Argonnes s francouzskými jednotkami zadního voje a podařilo se jí obsadit městečko Les Islettes. Tažení však pro ni skončilo velice záhy, protože už 20. června byla stažena z přední linie. Brzy poté byla divize převelena do východního Pruska, kde pokračovala ve svém výcviku. V lednu 1941 pak přešla kontrola nad divizí z policie na SS.

Rusko, 1941–43

27. června 1941 se Policejní divize připojila k německým jednotkám soustřeďujícím se k útoku na Sovětský svaz a stala se součástí rezerv armádní skupiny Sever. Do akce se dostala v oblasti kolem Ludy, kde ztratila přes 2 000 padlých a zraněných v krvavých bojích v obtížném terénu a bažinách hemžících se komáry. V srpnu se jí konečně podařilo společně s ostatními armádními jednotkami uzavřít obklíčení sovětských sil v Luze. Města samotného pak bylo dosaženo za cenu značných ztrát. Mezi těmi, kteří byli zabiti v boji, byl také divizní velitel SS-Gruppenführer Arthur Mülverstedt.

V lednu 1942 byla divize nasazena podél řeky Volchov a následující měsíc byla oficiálně zařazena do rámce Waffen-SS. Tato skutečnost přinesla změnu jejích insignií. Od této chvíle začali její příslušníci používat předepsané označení Waffen-SS. V rozpětí ledna a března se Policejní divize SS zúčastnila tvrdých bojů, jejichž výsledkem byla porážka sovětské 2. úderné armády. Zbytek roku 1942 pak strávila na leningradské frontě. Divize si pomalu začínala získávat reputaci za svou spolehlivost, statutu elitní jednotky však nikdy nedosáhla. Začala se na ní také projevovat bojová únava. V lednu 1943 se stala terčem sovětských útoků jižně od Ladožského jezera. V únoru se nepřátelským vojákům konečně podařilo prolomit německou obranu a donutit příslušníky SS k ústupu západním směrem do nových obranných postavení u Kolpina. Tato postavení se jim sice podařilo úspěšně udržet, ale pouze za cenu těžkých ztrát. V tomto bodě byly části divize staženy do Slezska, kde se staly jádrem nově zformované divize tankových granátníků, zatímco zbývající jednotky byly spojeny do menší bojové skupiny. Během následujícího měsíce pak došlo k jejímu posílení dobrovolníky Freiwilligen Legion Niederlande (Dobrovolnická legie Nizozemí - niz. Vrijwilligen Legioen Nederland). Tato bojová skupina byla zapojována do akcí na východní frontě bez přestávky až do května 1944, kdy došlo k jejímu rozpuštění.

Balkán a východní fronta, 1943–45

V květnu 1943 byla Policejní divize pancéřových granátníků SS odeslána na Balkán, kde se její

Jiný poddůstojník Policejní divize; opět je jedinou viditelnou insignií SS rukávová orlice. Má policejní polní čepici.

části zúčastnily v létě a na podzim stejného roku akcí v severním Řecku namířených proti místním partyzánům. Pro toto období existují očitá svědectví příslušníků Geheime Feld Polizei (Tajná polní policie) týkající se excesů vojáků této divize vůči civilnímu obyvatelstvu v okolí Klissury. Divize zůstala v Řecku až do přelomu července

Příslušník divize v pozdní fázi války. Veškeré insignie mají nyní vzor SS. Nosí strojově tkanou manžetovou pásku s nápisem „SS-Polizei-Division“ produkovanou firmou BeVo; stužka Železného kříže a černý Odznak za zranění svědčí o tom, že byl nasazen v boji. (Steve Brindley). VPRAVO: Tento příslušník Policejní divize SS je oděn do kompletní tropické polní uniformy ve světle žlutohnědé barvě podobné tropické uniformě luftwaffe; za zmínku stojí italský střih kabátu „Sahariana“ – viz vyobrazení F3. Jsou zde všechny insignie, včetně límcových výložek a manžetové pásky; u tropických blůz bývalo běžnější, že byly nošeny pouze rukávové orlice a nárameníky. (Steve Brindley)

a srpna 1944, kdy byla odvelena zpět na frontu, aby pomohla čelit postupující Rudé armádě.

Po svém příjezdu divize posílila německé jednotky bránící jižní část fronty kolem hlavního města Jugoslávie Bělehradu. V bojích opět utrpěla těžké ztráty a v září 1944 se její síla pohybovala

kolem poloviny původního stavu. V lednu 1945 byli její příslušníci zatlačeni na Slovensko, odkud byli přesunuti do Pomoří a poté dále do Gdaňska. V průběhu těchto posledních obranných bitev se divizi podařilo úspěšně zadržovat Rudou armádu u Turnu Severin a tímto umožnit armádní I. horské divizi (I. Gebirgs Division) uniknout totálnímu zničení. Divize sama uvízla v obklíčení Gdaňska, ale její vojáci měli štěstí a byli po moři přepraveni do Swinemünde (pol. Świnoujście). Po krátkém odpočinku blízko Štětína se zbytky divize probily přes Labe a vzdaly se americkým jednotkám ve Wittenberg-Lenzenu.

Policejní divize SS sice nikdy nebyla elitním uskupením, ale podařilo se jí vyrůst z de facto druhořadé rezervní jednotky v celkem efektivní bojovou divizi. Rytířský kříž byl udělen celkem 19 z jejich příslušníků.

Příslušníci Policejní divize během tažení v roce 1940 ve Francii; značná část logistiky divize byla hipomobilní, dokud nebyla přeměněna na divizi pancéřových granátníků. SS-Oberscharführer vpravo nosí pásky „Der Spiess“.

Zvláštní insignie

Límcové výložky

Před rokem 1942 používala Policejní divize límcové výložky armádního stylu (Litzen) provedené stříbrošedým umělým hedvábím na podkladě v barvě policejní zelené se světle zelenými „okénky“ táhnoucími se středem obou pásek

Manžetové pásky Policejní divize. (Odshora dolů) první vzor se strojově tkaným policejním emblémem; strojově tkaná hliníkovým drátem; strojově vyšíváná; strojově tkané hedvábí firmy BeVo

Herbert Otto Gille jako SS-Gruppenführer a velitel 5. tankové divize SS *Wiking*. Za povšimnutí stojí divizní páska s gotickým písmem, o které se dlouho věřilo, že ji nosil pouze Gille, ale ve skutečnosti ji nosilo i několik jiných příslušníků divize různých hodností. (Josef Charita)

prýmku. Generálské hodnosti nosily také límcové označení armádního vzoru, avšak provedené zlatým drátkem na zeleném, spíše než červeném armádním podkladě. V roce 1942 byly tyto policejní insignie nahrazeny standardními runami a označením hodnosti SS. V tomto roce byly také zavedeny zvláštní límcové insignie pro generály policie, které vycházely z generálského označení používaného SS, ale byly doplněny o příslušnou kombinaci dubových listů a hvězdiček, vyšíváných zlatým drátkem na zeleném podkladě, spíše než stříbrným na černém. Usuzuje se však, že užívání těchto označení bylo v případě této divize minimální a že generálské hodnosti ve velké většině případů nosily standardní insignie SS.

Nárameníky a rukávové orlice

Používané nárameníky a orlice na levém rukávu byly podle předepsaného vzoru SS s výjimkou generálských hodností, jejichž nárameníky měly původně zelený podklad. Ten byl však posléze změněn na podklad světle šedý běžný u generálů SS.

Manžetové pásky

Uvádí se, že manžetová páska standardního vzoru „RZM“ s emblémem policejní orlice položené na věnci dubových listů byla vyrobena pouze v omezeném množství. Od roku 1942 měl nápis „SS-Polizei Division“ podobu následujících třech verzí: strojově vyšíváný stříbrošedou nití, strojově tkaný hliníkovým „páskovým drátkem“ a strojově tkaný firmou BeVo. Všem těmto verzím se dostalo širokého užití v rámci celé divize.

Další insignie

V počátečních fázích války bylo běžné užívání pokrývek hlavy dle policejního vzoru nebo vzoru SS s policejním označením. Do stejné kategorie spadá také používání ocelových přileb s insigniemi policie spíše než SS.